

14.09.2023

Det blev en ny begyndelse for Europa. Bare ikke på den måde, Ursula von der Leyen havde forestillet sig

Kriserne er faldet som haglbyger i Ursula von der Leyens formandstid, men i skyggen af dem er mange andre resultater opnået, som rækker længere ind i fremtiden.

Skrevet af

Ditte Brasso Sørensen

📞 +4561101115

✉️ ditte@thinkeuropa.dk

I dag holder formanden for kommissionen sin sidste *state of the european union*-tale. Talen er Ursula von der Leyens mulighed for at gøre status over en unik periode i Europas historie og indskrive kommissionen i denne. De seneste fem år har været alt andet end almindelige. Da Ursula von der Leyen tiltrådte som formand for kommission i slutningen af 2019, var EU klar til at komme videre med hverdagen efter et årti, hvor kaos om brexit og migrations- og eurozonekrisen tog fokus.

I sin tale til Europa-Parlamentet i 2019 understregede von der Leyen, at der var behov for en »ny begyndelse for Europa«, hvor fokus ikke længere skulle være på ”her og nu”-krisehåndtering. Kun fire måneder senere ramte covid-19-pandemien Europa, og pandemien havde endnu ikke sluppet sit tag i Europa, da Rusland i februar 2022 invaderede Ukraine.

Von der Leyens tid som kommissionsformand har været præget af kriser, og kommissionen har igennem både pandemien og krigen vist sig i stand til ikke bare at handle her og nu, men også til at sikre en fortsat udvikling af Europa gennem kriserne.

Kommissionen formåede at indsætte sig selv som en central aktør i både pandemihåndteringen og i EU's støtte til Ukraine, begge områder, der ligger uden for EU's kompetencer. EU initierede en lang række krisetiltag. Reglerne om midlertidig beskyttelse blev aktiveret for første gang og gjorde det muligt for ca. fire millioner ukrainere at tage ophold i EU, og kommissionen hjalp med at koordinere overflyttelser af covid-19-patienter mellem medlemsstaterne. Von der Leyen lovede i 2019, at hun ville stille sig i spidsen for en ”geopolitisk” kommission, men få kunne have forudset, *hvor* geopolitisk den faktisk blev med EU's første våbendonationer og et sanktionsregime af hidtil uhørt omfang.

Industripolitikken viste sig dog at være et særligt vigtigt værktøj i kassen. Først og størst med EU's genopretningsplan, der brød med det mangeårige politiske tabu om ikke at stifte fælles gæld og at give en del af denne som tilskud til det gældsplagede Sydeuropa. Og selvom pengene stadig ikke er brugt, og der med sikkerhed vil vise sig at være fejlanvendte midler, så har kommissionen med genopretningsplanen ændret spillereglerne.

Kriserne har ændret den europæiske industripolitik, hvor statsstøttereglerne er signifikant lempet, og retorikken er ændret fra at handle om global frihandel til at handle om forsyningssikkerhed og konkurrencerne. Fokus for industripolitikken har indtil videre været grønne teknologier, men meget peger på, at det industripolitiske

sigte også rettes mod forsvar og farma. Ved at fokusere den europæiske krisehåndtering på industripolitik og ændrede finansielle spilleregler har von der Leyen sikret, at den vil efterlade et varigt aftryk på EU.

Det nærmest konstante kriseberedskab de seneste fem år har gjort, at de prioriteter, som von der Leyen fastsatte, da hun trådte til, er forsvundet i baggrunden. Særligt den europæiske Grønne Pagt har stået i skyggen af pandemiberedskab. Men ser man på de konkrete resultater, har kommissionen under von der Leyens lederskab faktisk formået at fremsætte en stor del af de planlagte tiltag og at få en del af dem ført til dørs. Af de 154 initiativer, von der Leyen-kommissionen havde planlagt på den Grønne Pagt, er ca. to tredjedele fremsat, og ca. halvdelen af disse er blevet vedtaget.

Stort set alle elementer af lovgivningspakken Fit for 55, der har til formål at nedbringe drivhusgasudledningen i 2030 med 55 pct., er vedtaget, og flere af de ekstraordinære krisetiltag har været med til at støtte den grønne omstilling. Genopretningsplanen var f.eks. delvist øremærket til den grønne omstilling, ligesom mange af de initiativer, der skulle løse den energikrise, EU befandt sig i som følge af Ruslands invasion af Ukraine, har været med til at skubbe på energiomstillingen.

Når der skal gøres status over von der Leyens kommission, vil krisehåndteringen med sikkerhed få en fremtrædende rolle, men den industripolitiske satsning og den stabilitet, der blev sikret på udrulningen af den Grønne Pagt, vil række længere ind i fremtiden.